

Hurakka

2/2006

Vantaan kansanperinteen ystäväet ry:n sisäinen tiedotuslehti

Hurakka

on Vantaan kansanperinteen ystävät ry:n sisäinen tiedotuslehti. Toimintasuunnitelmassa on sovittu, että se ilmestyy noin 4-5 kertaa vuodessa. Lehti toimii tiedotuskanavana toimikuntien, hallituksen ja jäsenten etuja vaalien. Jokaisella on mahdollisuus käyttää palstatilaa lehdessä.

VAUHDIKAS 50-LUKU

Jälleenrakennus leimasi voimakkaasti 1950-lukua kansakunnan toipuessa sodan rasiuksista ja rakentaessa maata uudelleen. Siirtokarjalaiset asutettiin eri puolille Suomea ja monet muutkin joutuivat aloittamaan elämänsä aivan alusta.

Rintamamiestaloja, tanssilavoja ja urheilupaikkoja nousi vauhdilla ympäri maata. Vuosikymmen oli tanssilavojen, elokuvien ja iskelmän kulta-aikaa. Perinteisten lavatanssien rinnalle nousi iloinen rock´n´roll-buumi.

Kodin arki muuttui oleellisesti. Useimmissa kaupunkilaiskodeissa oli jo sähköja juokseva vesi. Kotien varustetaso kohentui: naisten työtä helpottamaan hankittiin sähköliesi, pölynimuri, jääkaappi ja pulsaattoripesukone. Synteettiset pesuaineet syrjäyttivät kotitekoisen lipeän ja saippuan keiton. Aikakauslehtien ruokaresepteihin ilmestyivät astelukemat.

Maaseudulla keittiöt koneellistuivat hitaammin.

Kotiompelija oli hyvä ja kysytty ammatti. Valmisvaatetuotanto teki tuloaan, mutta harvalla siihen oli varaa. Vanhat vaatteet uusiokäytettiin: niitä purettiin ja käännettiin, paikattiin ja parsittiin.

Naiset pukeutuivat tiukka-
vyötäröiseen, helmasta kellotettuun ja usein kuviokuosiseen leninkiin. Leveä vyö korosti uumaa. Ihailun ja esikuvan koteena nähtiin Miss Universum 1952 Armi Kuusela ja rapakon takaa tietysti Marilyn Monroe.

Miehet pukeuivat ehdottomasti pukuun ja kauluspaitaan. Kesäisin toki lyhythiaiseen kuviolliseen paitaan ja suoriin housuihin.

Asusteina hattu ja käsineet sekä herroilla kävelykeppi täydensi tyyliä.

Hiusmuoti oli lyhyt ja siisti. Miehet sipaisivat hiusvoidetta, mikäli halusivat viimeistellä "lookiaan". Naiset kiharsivat suortuviaan muovisilla papiljoteilla. Niinpä oli tavallista, että perheenemäntä nähtiin maitokaupassa tai asioilla papiljotit päässä sifonkihuivin suojassa.

Lapset hoidettiin pääasiassa kotona, mutta pian se kuten moni muukin asia muuttui, kun mm. naisten työssäkäynti yleistyi vuosikymmenen kuluessa.

(Suomen naisen vuosisadat: Kaari Utrio)

Outi

LAURIN ELOJUHLATKIN TULEVAT TAAS

Laurin elojuhlat - Laurentiusfest!

Laurin päivää lähinnä oleva viikonloppu, määriteltiin alussa, vuonna 1989 tämän hyvin vantaalaisen tapahtuman toteutusajankohdaksi. Tänä vuonna olemme siis valmistelemassa tätä yhdistyksemme keskeistä tapahtumaa 17:nentoista kerran.

Vauhdikas -50-luku/kukkahameet ja lättähatut

Hallitus on pohtinut teemaa tämänkertaisille Elojuhlille. Yksimielisesti päädyttiin 1950-luvun henkeen ja sen hauskaan ilmentämiseen kukkahameet ja lättähatut-idealla. Vartuneemmat joukostamme muistavat hyvin, että tuo kolttu valmistettiin silloin aika muodikkaasta silla-kankaasta. Oli ns. paremmista kankaista puutetta. Ja kyllä tämä lyhyt hame heilahdelti näyttävästi vauhdikkaan Jive-tanssin pyörteissä. Toinen tuohon ajankohtaan liittynyt tanssi oli Konga. Näitä molempia päätettiin palautella mieleen ja oppia ususinakin jossakin vaiheessa tätä suvea Veininmyllyn lavalla. Siitä sitten, kun ajankohta ja muu asiaan liittyvä on järjestyksessä.

Tervetuloa valmistautumaan ja osallistumaan tämänvuotisille LAURIN ELOJUHLILLE!

Emme toivo sadetta, mutta sateen sat-

tuessa toimimme sateessa, niinkuin ennenkin.

Irja Seetula

PS

Elojuhlakaronkkakin tulee sitten entiseen tapaan lokakuulla, kun mökkinen on ensin menty.

TOIMIKUNNAT JA TYÖRYHMÄT/ yhdyshenkilöt

Jokin yhdyshenkilö on aina paikallaan jokaisessa työryhmässä. Silloin tieto kulkee eikä synny epätarkkuuksia. Hallitus on tehnyt seuraavat tarkennukset:

* kansantanssit

Raimo Tanskanen
puh. 040-900 3880

* Laurin elojuhlat

Raino Tanskanen
puh. 040-900 3880

* Lauluryhmä Perinnekööri

Irja Seetula
puh.040-555 4169

* Runoryhmä xxx

Ulla Lehtinen
puh. 050-381 7376

* Käsityökerho Peukaloiset

Liisa Tanskanen
puh. 040-900 3881

* Infotiimi Anonym

Mirja Antila
puh. 050-599 6936

Vantaan kansanperinteen ystävät
kiittää

Fil.lis. E s k o V i e r i k k o a
arvokkaasta kirjalahjoituksesta
ja toivottaa hyvää kesää.

PERINNERUOKANURKKAUS

Hurakassa alkaa uusi palsta ylläolevalla nimellä.

Toimittakaa hyviä perinneruokareseptejä julkaistavaksi seuraavissa numeroissa.

Ensimmäiseksi julkaistaan 1.4. jäsenillassa tarjotun herkullisen lohiseljankan resepti.

Kalaseljanka

n. 600g fileoitua kalaa (esim.lohta)
1 l kalalientä kaloista tai liemikuutiosta.
1/2-1 purjoa
2 porkkanaa
pala selleriä
pala palsternakkaa
1 laakerinlehti
1 rkl tomaattisosesta
suolaa
timjamia
6-8 paprikatäytteisiä oliiveja
1 rkl kapriksia
1/2 l suola- tai maustekurkkua
hienonnettua tilliä

Lisäkkeeksi: smetanaa ja leipää

-Huuho ja leikkaa purjo renkaiksi.
Kuori porkkana, selleri ja palsternakka ja leikkaa suikaleiksi.

-Lisää kiehuvaan kalaliemeen purjorenkaat, juuressuikaleet sekä laakerinlehti. Keitä kymmenen minuuttia.

-Lisää paloiteltu kala ja kaprikset ja keitä 10-15 min. miedolla lämmöllä.

-Lisää joukkoon viipaloidut oliivit ja suikaloitu maustekurkku ja lusikallinen tomaattisosesta väriä antamaan ja timjamia mausteeksi. Tarvittaessa suolaa.

JÄSENILLAN ANTIA

Kiitos kaikille jäsenillan järjestäneille! Olin siellä minäkin, nauttimassa, muiden mukana keväisistä maljoista, raikkaasta alkusalaatista, herkullisesta lohiseljankasta, sekä hienostuneesta marjajälkiruoasta. Kahviin ja täytekakkuun asti en ehtinyt olla, mutta varmasti olivat nekin suussasulavia.

Jäsenillassa oli mukavan paljon ohjelmaa. Aluksi oli hyvä, kun kukin esittäytyi, niin sai tietää mitkä nimet yhdistyivät kauan aikaa sitten tutuiksi tullesiin kasvoihin.

Ohjelmassa Perinnekööri lauloi Lehtisen Jussin säestyksellä, "pienenä tyttönä"-laulukuvaelman lehmiseen kaikkineen esittivät Hannele ja Maria sekä jälkimmäisen tyttärentytär, Rami ja Timo esittivät kilpalausunnan, jonka nimeä en muista, mutta vaikuttavasti miehet jyrähtelivät. Ulla lausui runoja ja Eila kyseli arvoituksia. Lisäksi keskusteltiin presidentinjuhlien seuraamisesta porukalla itsenäisyyspäivänä. Unohtuiko vielä jokin ohjelmanumero?

Mieli virkistyneenä lähdin lauantai-illan "hämärän hyssyyn" Liisaa lainatakseni. Lisää tällaisia iltoja

toivoo Mirja

TOU'ON AJASTA

Urpo (25.5.) suveksi sääntää,
Perttu (24.8.) toiseksi kääntää.

Tou'on alkajaiset olivat ennen vanhaan vuoden tärkeimpiä juhlia. Sitä vietettiin yht'aikaa kylän joka talossa isäntäin sopimuksen mukaan. Juhlamurkina syötiin yhdessä, vuoroin kussakin talossa. Siihen otti osaa jokaisen talon isäntäväki sekä sen perheen jäsenet, missä syötiin. Ruokaan kuului keitettyä maitoa, seassa joululeipien viipaleita, ja sitä kutsuttiin paikoin möllyksi. Ruoka siunattiin lukemalla ja veisaamalla.

Isäntä meni kyntäjään kanssa halmeelleen, jossa pantuaan ensin hattunsa seipään nenään alkoi kylvää kauraa. Kylväessään luki hän kylväjän sanat:

Ensimmäinen koura köyhille,
toinen Jumalalle,
kolmas vaivannäkijöille.

Iltapuoleen, kun kylväjät tulivat kotiin, niin heidät siellä kastettiin ja toivotettiin:

Kasvakoon kaura,
onnistukoon ohra,
menestykööt miehet
ja vaurastukoot varsat!

Kevätkylvön jälkeen vietettiin *kylviäisiä eli juotiin toukoa*.

(Vanhan kansan merkkipäivät, Antto Laiho)

SUOMEN KANSAN VANHOJA ARVOITUKSIA

Piimä kaatui pirtin päälle,
musta kissa tuli ja nuoli sen pois.

- Eurajoki

Rasva kaatui kalliolle;
ei saa höylällä höyläten
eikä kaplilla kapliten.

- Jyskyjärvi

Mikäs se on, joka tulee
sihisemättä sisään?

- Orimattila

Kädetön, jalaton
seinälle nousee,
kiukaalle pääsee.

- Rautalampi

Parru poikki permannon,
ei lehteäkään kannata.

- Koski HL

Ei heinissä hajoo
eikä vedessä vajoo.

- Ylöjärvi

Lohi lounatta syöpi
pirtin pihtipuolisessa.

- Suistamo

Kultaa kujaiset täynnä,
hopeata tanhuaiset:
ei ole omistajaa.

- Juva

Mitä ei voi lippahasen
salvata?

- Lönnrot

Laskematta sisään tulee.
- Loppi

Vieras tulee huoneeseen,
ei seinästä eikä ovesta.

- Pori

Suuton syöpi,
käsitön ampuu
haan pelloilta,
petäjän oksalta.

- Juva

Hiiri heinähän menevi,
ei kuhise eikä kahise.

- Meriläinen

Maito kaatui kalliolle,
piimä pirtin lattialle;
ei lähde vuollen, ei nuollen,
ei luudalla laisten.

- Kontiolahti

Vastaukset kaikkiin
arvoituksiin on
päivänpaiste.

Veininmyllyn 17. suvi

- * Tanssit maanantaisin
- * Ohjelmailtoja torstaisin
- * 30.5.-21.6. iltaisin The sound of music, esitykset ruotsin kielellä, liput 10/5 euroa, Vanda teaterförening
- * Juhannusjuhla aattona 18.00-24.00
- * Runon ja suven päivä 6.7. Esiintyy Perinnekööri ja Liisa Antila, kantele
- * Ravintolasuunnistus heinäkuussa
- * 3.8. Myllyn 70-vuotissynttärät
- * Laurin elojuhlien perjantai-iltana venesoutelun aikaan nuotioilta Veininmyllyn rannassa
- * Irlantilaisen musiikin jamit 17.8.
- * Suven päätteeksi syyskuussa Happy End: havrekakor & vetegröt

Tiedustelut: Irja Seetula
puh. 8233 161 tai 040 555

HALLITUKSEN PUHELINNUMEROT JA SÄHKÖPOSTIOSOITTEET 1.1.2006

Outi Korpi
puheenjohtaja
0500-534 774
outi.korpi@pp.inet.fi

Raimo Tanskanen
varapuheenjohtaja,
kansantanssinohjaaja
827 3314, 040-900 3880
raimo.tanskanen@kolumbus.fi

Kalervo Pelkkikangas
sihteeri
872 4264, 040-577 2645
kalervo@pelkkikangas.net

Pirjo Pietikäinen
puvuston/tarpeistonhoitaja
0400-971 688
pirjo.pie@kotiportti.fi

Taina Sarivaara
020 434 9555, 040-570 8077
taina.sarivaara@kela.fi

Irja Seetula
lauluryhmä
8233 161, 040-555 4169
faksi 857 2160

Liisa Tanskanen
käsityöryhmä Peukaloiset
827 3314, 040-900 3881

29.5.-17.6. Mirja Antilan kalligrafianäyttely
Tikkurilan kirjaston näyttelytilassa, Lummetie 4
aikuisten osastolla, avoinna ma-pe 10-20, la 10-15

TAPAHTUMA-AIKATAULU

Toukokuu

- 3.5. Elojuh latoimikunnan kokous klo.18.00 Påkas
30.5. Hallituksen kokous klo.18.00 Alankotie 2

Heinäkuu

- 25.-30.7. Nordlek 2006 Göteborg Ruotsi

Elokuu

- 4.- 6.8. Kapulalystit Turku
SKY / KTNL / PMK
- 11.-12.8. Laurin Elojuhlat Pyhän Laurin kirkolla
“Vauhdikas 50-luku – kukkahameet ja lättähatut”

Karjalan Liiton ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton adresseja saatavana iloon ja suruun Mirja Antilalta.

Adressi maksaa 12 •,
tekstattuna (3-5 riviä) 17 •.
Muun adressin tekstaus (3-5 riviä) 5 •.
Muu tekstaus, lyhyt rivi, max 10 cm 1,50 •
pitkä rivi, max 19 cm 2,50 •

Sanahinta 0,50 •/sana

Koristeellinen käsintekstaus antaa lisäarvoa muistamiselle! puh. 050 599 6936

mirja.antila@kolumbus.fi

SUOMALAISTEN NAISTEN ÄÄNIOIKEUS TÄYTTÄÄ 100 VUOTTA TÄNÄ VUONNA 2006

Suomessa ollaan hiukan ylpeitä siitä, että naisillemme annettiin äänioikeus vuonna 1906 maailmassa. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa, sillä me saimme äänioikeuden naisväestölle toisena maailmassa ja ensimmäisenä Euroopassa. Uusi-Seelanti oli ensimmäinen maailman maa, joka myönsi yleisen äänioikeuden 1898 ja seuraavana vuonna äänioikeus myönnettiin myös Australian naisille. Tosin suomalaiset saivat kuitenkin käyttää ensimmäisenä äänioikeuttaan.

Suomessa alettiin naisille virallisesti vaatia äänioikeutta 7. marraskuussa 1904 Helsingissä pidetyssä naistenkokouksessa. Äänioikeus toteutuikin sitten käytännössä vuonna 1907 maaliskuussa samalla kertaa, kun Suomessa toimitettiin ensimmäiset yksinkamarisen eduskunnan vaalit.

Suomen silloinen suuriruhtinas Nikolai II antoi Pietarhovissa 20 p:nä heinäkuuta 1906 uuden Valtiopäiväjärjestyksen Suomen Suuriruhtinaanmaalle, josta joitakin kohtia; Suomen Suuriruhtinaanmaan valtiopäiville kokoontunut eduskunta edustaa Suomen kansaa. Eduskunta on yksikamarinen; siihen kuuluu kaksisataa edustajaa. Edustajanvaalit toimitetaan joka kolmas vuosi samaan aikaan koko maassa. Edustajat valitaan välittömällä ja suhteellisilla vaaleilla; ja sellaisia vaaleja varten tulee maan olla jaettuna vähintään kahteentoista ja enin-

tään kahdeksaentoista vaalipiiriin. Vaaleissa kaikilla äänioikeutetuilla on yhtäläinen äänioikeus. Äänioikeutetun tulee olla iältään 24-vuotta.

Vaalit 1907

Yksikamarisen eduskunnan ensimmäiset vaalit määrättiin toimitettavaksi 15. ja 16.3.1907. Puolueille jäi aikaa valmistautua puoli vuotta, mikä oli tarpeen, koska kaikki oli aloitettava aivan alusta ja vaalitoimitus aivan uutta.

Osanotto vaaleihin muodostui verrattain vilkkaaksi. Äänioikeutta käytti 899 347 äänestäjää eli 70,7 % äänioikeutettujen määrästä.

Tulokset olivat selvillä koko maassa vasta huhtikuun alussa. Sosiaalidemokraattien menestys oli ollut yllättävän suuri, sillä he olivat saaneet 80 edustajaa eduskunnan koko edustaja määrästä. Vanhasuomalaisten saavuttama tulos oli myös huomattava, 59 edustajaa.

Naisehdokkaista valituksi tuli yhdeksän sosialidemokraattien ehdokasta samoin kuin kuusi vanhasuomalaista ja kaksi nuorsuomalaista. Lisäksi maalaisliitto ja ruotsalaiset saivat kumpikin yhden naisedustajan eli kaikkiaan yhdeksäntoista. Naisista mainittakoon mm. Hedvig Gebhard, Aleksandra Gripenberg, Lucina Hagman, Dagmar Neovius, Hilja Pärssinen, Miina Sillanpää, Anja Vemmelpuu jne.

Pellavan käsittelyä Ruokolahdella vuonna 1963

Vanhaemäntä Anna-Maria Kinni

PIRTANAUHAKURSSI

Kurssi järjestettiin 22.3.2006 Päkaksessa ja vetäjänä oli Auli Virtanen. Kurssilla tutustuttiin pirtanauhan alkeisiin. Alussa Auli kertoi pirtanauhasta ja neuvoi pirtanauhan suunnittelua. Teorian jälkeen alettiin suunnitella pirtanauhaa paperille. Suunnittelun paperikuvan perusteella laskettiin tarvittava lankamäärä. Lopuksi ehdittiin vielä vyyhditä lankoja ennenkuin kello läheni klo 21.00.

Kurssille osallistuivat: Alona, Eeva, Jani, Janina, Jorma, Kaija, Liisa, Meeri, Outi, Pirjo ja Taina.

Teksti ja kuvat Jani Leskelä.

Kansanperinteen ystävien internetsivut
löytyvät osoitteesta www.vantaankansanperinteenyystavat.net

Lehden teille teki Mirja Antila
Palaute osoitteeseen mirja.antila@kolumbus.fi tai puh. 050-599 6936